

OPRAVDOVÝ KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

Predplatná cena:

Na celý rok	4 kor. — hal.
Na pol roka	2 „ — „
Na štvrt roka	1 „ — „

Jednotlivé číslo 6 halierov.

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.

Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Po pobožnosti.

Manželský sňatok arcikniežaťa Franca Ferdinanda.

V malom českom mestečku Reichštade tamjší staručký farár Hickisch v nedeľu 1. ho júla sosalbil arciknieža Franca Ferdinanda s grófkou Žofiou Chotek. Následník rakúskeho a uhorského trónu v tomto odľahlom mestečku za hrovej tichosti prisahal vernosť vyvolenej svojej družke grófkke Chotekovej. — Sňatok tento stojí skoro bezpříkladne v dejepise našej monarchie. Dosiaľ kedykoľvek sa ženil buď kráľ, buď následník trónu, korunné knieža, dialo sa to vždy za tých najväčších a najokázalejších slávností. Pri svätom sňatku boli vždy prítomní všetci členovia panujúceho domu, všetci ministri a všetci najvyšší hodnostári obúch polovic monarchie. Národy obúch polovic monarchie pretekaly sa v tom, aby čím slávnostnejšie, čím úprimrejšie vyslovily radosť nad sňatkom a za každým veľkolepými darmi zvykli obdarit budúcu panovníčku svoju.

Tentoraz všetko toto vystalo. Sňatok odbavil sa v tichosti. Nesúčastnil sa na slávnosťach ani jeden jediný arciknieža, aj sám kráľ, strýk arcikniežaťa Franca Ferdinanda odcestoval do Ischlu. Brat mladoženicha arciknieža Otto tiež nešiel k sňatku. Sám na seba bol ponechaný, iba matka arcikniežna Maria Terezia a mladé sestry mladoženicha brali účasť na slávnosti, ktorá je pre každého človeka, či je to arciknieža a či jednoduchý roľník, najväčšou a spolu aj najkrajšou.

Nuž a čo že je príčinou tej opustenosti, za kakej sa previedol sňatok arcikniežaťa Franca Ferdinanda? Či snáď sa ženil proti rozhodnému zákazu kráľa, svojho strýka? Nie, veď kráľ privolil k sňatku. Jedinou príčinou toho, že sa sňatok arcikniežaťa Franca Ferdinanda bez všetkých krajských slávností odbavil, je tá okolnosť, že si za manželku pojal nie z kráľovskej krve pochádzajúcu pannu, lež len grófkku, ktorej predkovia nesedeli na tróne.

Nám, jednoduchým občanom vlasti, zdá sa čudným, že celá rodina arcikniežaťa Franca Ferdinanda sa tak chovala pri jeho sňatku manželskom. Na prvý pohľad nevieme si vysvetliť, prečo sa tak odpudive chovali proti nemu. Ale len na prvý pohľad nevieme si to vysvetliť, lebo keď trochu hlbšie začneme premýšľať, a keď sa trochu bedlivejšie obzreme okolo seba, nuž nevidíme na

celej veci nič nevidaného, nič neslýchaného. Podobné veci dejú sa všade. Keď si v dedine synak majetného gazdu chce vziať dcéru chudobného želiara, celá dedina zalomí rukama nad týmto neslýchaným pádom, a rodina mladoženicha zazerá na jeho verenicu, jako pes na mačku. Takéto veci skusujeme ešte aj dnes na konci 19. stoloetia, keď si rovnosť prebila cestu do všetkých tried človečenstva.

Nuž tedy, keď aj jednoduché, občianske, roľnícke rodiny tak mnoho dajú na to, aby si ich synkovia brali len sebe rovné a aby sa ich dcéry vydávaly len za synkov im rovných rodín, a na tomto sa nikto nepozastaví; nemôžeme sa čudovať ani najmenej, že panovícke rodiny, ktorých takzvané domáce poriadky pochádzajú z tej doby, keď ešte za človeka považovaný bol iba zeman, keď sa ešte o rovnosti ľudskej nikomu ani len nesnívalo, pečlivo dohliadajú na to, aby si ich potomci brali za manželky len z im rovného, totižto panovníckeho rodu.

Z minulého stoloetia pochádzajúci domáci poriadok nášho slavne panujúceho Habsburgského rodu predpisuje, že k sňatku každého člena panovníckej rodiny vyžaduje sa privolenie kráľa, čo hlavy rodiny; ďalej poriadok tento nakladá, že z manželstva dediča trónu alebo ktoréhokolvek arcikniežaťa pošle deti iba v tom páde obdržia právo na dedenie trónu, jak si patričný vzal za manželku pannu z nektorej panujúcej rodiny, a len v tomto páde uzná habsburgský dom manželstvo za rovné. V protivnom páde musí sa patričný zriecť všetkých práv, jak v mene manželky, tak aj detí, ktoré by im boly prináležaly, keby manželstvo bolo bývalo rovné.

Arciknieža Franc Ferdinand dedič uhorského a rakúskeho trónu nestaral sa mnoho o domáci poriadok Habsburgskej rodiny; nešiel si hľadať budúcu manželku v panovníckych dvoroch, lež pojal si za družku tú pannu, ku ktorej zahorel láskou úprimnou, láskou nezlomnou. Nestaral sa o to, čo bude mať za následok krok jeho. On kráčal vytknutou cestou a hľadel iba na to, aby bol v manželstve blažený.

A tejto nádejnej blaženosti, ktorej aby sa stal čím v hojnejšej miere účastným, to mu prajú

všetky národy monarchie, — doniesol aj tú obeť, že sa podrobil domácim poriadkom rodiny a zriekol sa toho práva, žeby mohol požadovať, aby manželka jeho bola kedy korunovaná za cisárovnú a kráľovnú v tom páde, jak on po smrti teraz slavne panujúceho kráľa a cisára Franca Jozefa I. nastúpi dedičstvo jeho, taktiež odprisahal, že prípadní potomci jeho nebudú mať žiadne nároky na uhorský a rakúsky trón. Prísahu túto složil, lebo to tak vyžaduje domácí poriadok rodiny a tomu sa protiví nemožno.

Arciknieža Franc Ferdinand doniesol svojmu snatku veľkú obeť, zaslúži tedy, aby bol v ňom tým šťastlivejší. Nech mu dobrotivý Pán Boh udelí čím dlhšiu a nekalenejšiu blaženosť a nech čím skôr uvidí, že kráľovská rodina jeho manželku, ktorej nemohla vzdať takú úctu, jakej vzdanie domácí poriadok dovoľuje iba mladuche z kráľovského rodu, úprimne a láskave prijala do kruhu svojho, čo si jeho milujúce srdce dozaista vrúcnene praje.

Boh laskavý popraj novému manželskému páru dlhý, blažený a spokojný život!

Prísaha a sobáš dediča trónu.

V smysle pragmatickej sankcie a domácich zákonov panovníckeho domu ten arciknieža, ktorý si berie svojmu rodu nerovnú manželku, musí sa zriecť všetkých tých práv, ktoré by jeho manželke a deťom, keď by manželstvo bolo rovnoprávne, prislúchali dľa týchže zákonov. Týmto zákonom musel sa podrobiť aj arciknieža Franc Ferdinand, lebo jeho manželka pochádza len z grófskeho rodu a tým cieľom dňa 28. júna složil prisahu.

V spomenutý deň shromaždili sa v jednej sieni viedeňského Burgu všetci arcikniežatá panujúcej rodiny na čele s jeho veličenstvom kráľom, potom všetci členovia obúch vlád s ministerskými predsedami, viedeňský primas Gruscha a veľkovaradský kardinál Schlauch, skut. vnútorní tajní radcovia uhorskí i rakúski a dvorní hodnostári.

Jeho veličenstvo kráľ zaujal miesto na tróne a neďaleko trónu stal si arciknieža Franc Ferdinand. Kráľ, ktorý bol odený v generálskej rovnošate, složil si čakov a potom k prítomným povedal nasledovnú reč:

„K dneskajšej slávnosti pozval som členov môjho Domu, mojich tajných radcov a mojich ministrov, pretože to osvedčenie, ktoré učiní dnes jeho vysosť pán arciknieža Franc Ferdinand, má ten najväčší význam pre cisársky Dom i pre monarchiu. Vždy vedený tou túžbou, aby sa staral o prospech členov panovníckeho domu a aby svojmu synovcovi, jeho vysosti pánu arcikniežatu Francovi Ferdinandovi podal nový dôkaz mojej

zvláštnej lásky, privolil som, aby vstúpil do manželského stavu s grófskou slečnou Žofiou Chotekovou. Grófska slečna Žofia Chotekova pochádza síce zo šľachtického rodu, ale jej rodina není zpomedi tých, ktoré by dľa zákonného zvyku Môjho Domu možno bolo považovať za rovného rangu. Ponevác len z rodín rovného rangu pochodiace ženské možno považovať za rovného rangu, následkom toho to manželstvo, ktoré mieni uzavreť jeho vysosť pán arciknieža Franc Ferdinand s grófskou slečnou Žofiou Chotekovou, bude sa považovať za morganatické, následkom čoho z tohto manželstva s Božím požehnaním pochodiace deti nemôžu sa deliť v právach ostatných členov panovníckeho Domu. Jeho vysosť pán arciknieža Franc Ferdinand následkom tohto, tým cieľom, aby to na večné veky zabezpečil, dnes složil slávnostnú prisahu a odprisahá, že to všetko uznáva, že zvláste uznáva, že jeho s grófskou slečnou Žofiou Chotekovou uzavreť sa majúce manželstvo je morganatické manželstvo a uzná všetky následky z tohto skutku vyplývajúce; uzná, že jeho s grófskou slečnou Žofiou Chotekovou uzavreť sa majúce manželstvo nemôže sa považovať za manželstvo rovného rangu a že následkom toho deti pochádzajúce z tohto manželstva nemôžu požívať práva detí rovného rangu. Vyzývam ministra Môjho cisárskeho Domu, aby prečítal prisahu, ktorú složil jeho vysosť pán arciknieža Franc Ferdinand.“

Keď jeho veličenstvo dokončil svoju reč, minister zahraničia gróf Goluchowsky, ktorý je zároveň i ministrom panovníckeho domu, prečítal úvod k prisaha. Tento úvod je od slova do slova to isté, čo povedal kráľ.

Po prečítaní úvodu arciknieža Franc Ferdinand pristúpil k jednému osobitnému stolíku pred trónom, na ktorom stálo Umučenie a dve horiace sviece. Pri stolku stál kardinál Gruscha. Arciknieža stiahol si rukavičky a dva prsty položiace na evanjelium, hlboko dojatým ale zvučným hlasom odriekal nasledovnú prisahu:

Ja, Franc Ferdinand, z Božej milosti arciknieža rakúsky, prisahám na Všemohúceho Boha, že domáce zákony panovníckej rodiny vo všetkých ich častiach a z príležitosti uzavreť sa majúceho môjho snatku s grófskou Žofiou Chotekovou aj zvláste uznávam. Prisahám, že predo mňa predostretý a predo mnou prečítaný úvod prisahy s každou jeho čiastkou, v každom ohľade a s každým záverkom prijímam a uznávam, prisahám, že moje s grófskou slečnou Žofiou Chotekovou uzavreť sa majúce manželstvo považujem za morganatické manželstvo, prisahám, že deti, ktoré s Božím požehnaním z tohto manželstva budú pochádzať za rovného rangu neuznám a prisahám, že tieto deti dľa pragmatiky sankcie nebudem považovať za oprávnené k dedeniu trónu ani v Austrii ani v Uhorsku.

Po složení prisahy arcikniežata poklonil sa kráľovi a pristúpil k druhému stolu, aby podpísal v nemeckej a maďarskej reči osnovanú úradnú listinu potahujúcu sa na následky jeho manželstva.

Táto listina obsahuje všetko to, čo povedal kráľ a čo odprisahal arciknieža, že totiž jeho manželstvo je nerovné a že následkom toho ani jeho manželke grófke Žofii Chotekovej, ani jeho deťom z tohto manželstva pochádzať mohúcim neprislúchajú tie práva, ktoré požívajú manželky a deti rovného rangu iných členov panovníckej rodiny, že nikdy žiadnych práv na trón nemôžu mať ani

v Uhorsku ani v Rakúsku a že nikdy nič takého neučini, čo by oslabilo alebo zrušilo platnosť a moc tohto jeho osvedčenia.

Keď arciknieža túto listinu vlastnoručne podpísal a štátny notár arcikniežatskou pečatou opatril, kráľ s arcikniežatmi opustil sieň a s tým sa udalosť historickej významnosti skončila.

Potom arciknieža prijal vo výsluchu členov uhorskej vlády, s ministerským predsedom Széllom a predsedom snemovne veľmožov a vyslancov jako i mnohých tajných radečov.

Dedič trónu arciknieža Franc Ferdinand ešte toho dňa odcestoval z Viedne do Mníchova pre svoju peknú nevestu, aby si ju dovedol ku sobášu do malého kaštieľa v Reichštade, v malom mestečku severného Česka.

Mladý pár došiel do Reichštadu popoludní dňa 30. júna. Malé mesto uvítalo svojich vysokých hostov ako mohlo. Mešťanosta vítal mladý pár na železničnej stanici a školské dievky odené v bielom rúchu staly si v záhrade arcikniežatského kaštieľa a tam hádzaly kvety v cestu nastávajúcim manželom, večer ale na okolitých vrchoch rozložili mešťania reichštadskí veľké vatry.

Z rodiny mladuchynej prišli na sobáš skoro všetci členovia, ale z rodiny arcikniežata Franca Ferdinanda krom jeho macochy arcikňažny Marie Terezie a jeho dvoch nevlastných sestier arcikňažien Marie Anunciaty a Alžbety, neprišiel nikto. Neboli tam ani jeho vlastní bratia, ani vlastné sestry, ani strýcovia, ani švagrovia. Večer bol v kaštieli obed pre všetkých prišlých hostí.

Na druhý deň 1. júla krátko pred sobášom došiel blaženému mladoženčovi telegram od ministra zahraničia a ministra cisárskeho domu Golbehovského, v ktorom z poverenia jeho veličenstva oznamuje arcikniežatu, že jeho veličenstvo kráľ grófkou Žofiu Chotekovu vymenuje za *kňažnu* s menom *Hohenberg* a titulom *jej kniežatská milosť*.

Sobáš arcikniežata odbyval sa až veľmi jednoducho. Krom členov rodiny sotva bolo tam dvadsať osôb a i to len novinkári a slúžobníci. Predpoludním o pol 11. hodine išiel avatobný prievod do kaplny. Prvý šiel mladoženčik so svojou matkou arcikňažnou Mariou Tereziou, za nimi jeho sestry a potom mladucha kňažna Žofia Hohenbergská vedená jej bratom gr. Karolom Chotekom a kniežatom Lövensteinom. Mladucha mala oblečené biele atlasové šaty s dlhým povlekom a ozdobené mirtou. Dlhý fátor pokrýval celú jej vysokú, štíhlu postavu od mirtou ovinutého diadému až po koniec povleku. Prievod vstúpil do kaplny za hudby organu a spevu tamejšieho učiteľa a organistu Neubeisera. Mladý pár veľmi dojatý a rozčulený stal si ku kľakátku a reichštadský dekan za asistencie dvoch kapucínov začal odbavovať sobáš.

Dekan povedal krátku reč ku mladému páru, v ktorej vyzdvihnúc svätosť manželského stavu pýtal sa najprv mladoženiča, či si chce pojať za manželku grófkou Žofiu Chotekovu a s ňou všetky slasti i strasti života až

do hrobu deliť. Arciknieža pevným, zvučným hlasom odpovedal: „Áno!“ Na podobnú otázku i mladucha odpovedala zvučným: áno! Na to kňaz štólou sviazal raky mladého páru v mene Otca, Syna a Duchu Svätého. Potom si arciknieža a kňažna zamenili obrúčky a kňaz prajúc im blaho, vyzval prítomných k modlitbe. Na to odriekal dekan Otče náš. Za tým učiteľ a organista Neubeiser odspieval *Gotterhalte* sprevádzajúc svoj spev hudbou organu a potom nasledovala sv. omša. S tým sa slávnosť sobášu skončila.

Po sobáši boli v kaštieli malé raňajky, po ktorých mladí manželia sprevádzaní milými ováciami obyvateľstva zaviezli sa na železničnú stanicu, zkaďe na dvornom vlaku odcestovali do Konopištnu, kde v utešenom kaštieli mladoženčik ztrávia medové týždne. O niekoľko hodín odcestovali z Reichštadu aj ostatní hostia.

V takej hľa skromnosti odbavil sa sobáš dediča trónu. Jak ináč by to bolo vyzeralo, keby si bol bral manželku z rovného rodu. Na jeho sobáši boli by sa dali zastúpiť cudzí panovníci, celá rodina bola by sa išla, diplomati, ministri a iní vysokí hodnostári boli by tvorili rad skvelých hostov. Ale dedič trónu zriekol sa radšej všetkého, len aby si mohol pojať tú, ku ktorej jeho srdce zahorelo večnou, úprimnou láskou, jakú požehnáva Boh Všemohúci. Láska vynahradí mu všetky útrapy, ktoré podstúpil a všetky pomínajúce slávnosti.

Slovo k rodákom.

Pokračujúc v rozjímaní minulého týždňa začiatkom, do očí nám padne ďalej nápadná nespravodlivosť a straníckosť ľudárov, ktorú v posudzovaní pomerov a udalostí ako aj v túžbach a požiadavkách prezradzujú.

Oni napádajú každého, to je ich právo a vraj i povinnosť, no sami sú nedotknuteľní. Vláda — preto že nestane im v službu, — je beznáboženská; protestanti prevádzajú vraj vierovyznanskú politiku a to je vraj posmech, hrúza, hriech, no oni vraj bojujú a sú povinnoví bojovať za katolicťvo, ktoré ale vedome ani nevedome nikto nenapáda, neullačuje, nekrivdí a preto keď niet príčiny a základu k obrane, boj ich je, a ani nemôže byť iným, ako agresívnym — napádajúcim. Takýto boj ale neleží v záujme cirkve katolickej, ba ani nesrovnáva sa s kresťanským smýšľaním veľkej väčšiny miernych, snášanlivých katolíkov, ako to mnohé naše dejiny, ba viaceré zjavy prítomnosti skvele dokazujú. Ale ľudári v odpor sa stavajú náboženskej snášanlivosti, lebo oni pobúrením pospolitých tried a fanatisovaním týchže cirkevnú nadvládu a politickú moc zadovážif si chcejú na úkor práva a slobody náboženskej i občianskej. A potom sa ešte chvastajú, že oni to pre ľud a za ľud robia! Ba nazdajú sa, že im to niekto aj verí.

Roky a roky brizgali Csákymu pre oné ministeriálne nariadenie, ktorým on nariadeniu 12. §. LIII. zákona z roku 1868. platnosť získal sa snažil. Za neznaboha, ancikrista vyhlasovali ho preto a dnes — odvolávajú sa na jeho zákonu primerané pokračovanie — vyzývajú jeho nástupcu Júliusa Wlassicsa, aby v otázke katolíctvu prajnej podobné urobil.

Missionárske snahy protestantov vyhlasujú za zakupovanie duší. Z katolíctva k protestantizmu prestúpivších stihajú kliatbou, no keď protestant stane sa katolíkom, niet svätejšieho skutku nad ten. Týmto nepúšťame sa do dogmatickej hádky, a poukazujeme len na onen zovnútný zjav, že dľa kresťanskej náuky každému rovné právo patrí, dľa ľudárov ale len katolíkom prináleží právo, ostatným ale — dym a para.

Nariadenie Csákyho požadovalo, aby každý kňaz, ktorý nemluvňa zákonne k inému vierovyznaniu patriace pokrstil, patričnému kňazovi to oznámil. Nariadenie toto žiadnej výnimky nepoznalo a každý kňaz, či katolícky alebo protestantský, mal sa mu podrobiť. Títo poslední sa mu mlčanlivo aj podrobili, urobili to aj vrchnosti a zákony v úcte majúci katolícki farári, a len tí sa mu zjavne protivili, ktorí už vtedy politické plány mali, a ktorí dnes do tábora ľudárov patria, a ostatných pokojných terrorisujú.

A bárs aké bolo toto ministerské nariadenie, tajíť a upierať sa nedá, že bolo zákonné a zákonu primerané. Ponevác ale v istom dosahu katolíctvu nebolo prajným, Molnár a spoločníci za najväčší zločin, za znivočenie dogmy a za prenasledovanie cirkve ho vyhlásili.

Ale v živote jestvuje odplata. V Istvánde, — ako to «Alkotmány» píše, — viac vraj ako sto kalvínskych rodín chcelo sa stať katolíckmi, po dnes ale vraj len 27-mi mohli prestúpiť, lebo vraj reformátsky kňaz tých, ktorí vystúpenie svoje z cirkve ohlásil mu chcjú, pred seba nepripustí a pred nimi sa vraj schováva. V tomto páde cirkvený rytier zabúda, že on i prívrženci jeho zúrivo vrešia, aby sa štát do cirkve nemiešal, lež plačlivo žobre u dvier Wlassicsa a prosí ho, aby ministeriálnym nariadením postaral sa o výkon paragrafov na prestúpenie sa pofahujúcich.

Nuž nevidí rozum ľudársky ohromnú protivu v svojich požiadavkách? Tedy nútenie katolíckeho kňaza, aby v smysle platného zákona patričnému kňazovi oznámil krst nekatolíckeho dieťaťa ním prevedený, to je neslušnosť, krivda zločin, ale nútenie kalvínskeho kňaza, aby svojich veriacich s radosťou katolíctvu prepustil, to má byť spravodlivosťou, cnosťou a zásluhou? Je to spravodlivé? je to kresťanská logika?

Dajme tomu, že by minister Wlassics vyplnil požiadavku kresťanského (?) ľudára, či snád

tento posledný myslí, žeby sa to len na protestantských kňazov vzťahovalo? Mysleť síce snád nemyslí, istotne ale to požaduje. Lebo nech sa to stane, nebude konca-kraja vreskom. kliatbam a hrozbám so strany ľudárov, že hľa štát sa do cirkve mieša, že kňazom v cirkevných veciach rozkazuje — pravda len ohľadom katolíkov.

V právnom štáte ale len jedna a tá samá sloboda, len jedno a to samé právo pre všetkých jestvovať môže a smie. Každý kresťanský a každý svedomitý občan s radosťou to uzná a podrobí sa tomu, len ľudári nie, ktorí sú vraj pre ľud a za ľud — rečami a prázdnu tlačou, kdežto skutkami a požiadavkami jedine za svoj sobecký osoh.

Nuž tedy nech sa s kresťanstvom nerozhadzujú, ktoré zapredávajú, ale nech skutočne stanú sa spravodlivými, úprimnými kresťanmi a potom nie v ich, lež v našom opravdove kresťanskom tábore spolu sa sídeme. My vďačne prijmeme kajúcich poblúdicov a kresťanstvo bude mať z toho zjavný prospech.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ustálenie kvóty. Úradný časopis priniesol v posledný deň minulého mesiaca najvyššie rozhodnutie, ktorým kráľ na jeden rok ustánuje kvotu, asíce tak, jako bola do 1. júla ustálená, totižto pre Uhorsko 34 a 6 desiatín, pre Rakúsko ale 65 a 4 desiatiny.

Voľba vyslanca v rimavsko-sobotskom okrese previedla sa dňa 28. júna. Ponevác z liberálnej strany nevystúpil nikto, kandidát Kossuthovskej strany Július Török bol jednohlasne zvolený.

Manželku arcikniežata Franca Ferdinanda povýšil jeho veľičenstvo do kniežatského stavu, udeliac jej láskave titul knážny Hohenberg.

Nový štátny sekretár v ministerstve obchodu Franc Nagy minulý týždeň zaujmúc úrad, povedal obširnejšiu reč, z ktorej tu podávame tú čiastku, ktorá ukazuje cestu, na ktorej chce nový štátny sekretár dosiahnuť rozvoj obchodu a priemyslu. Poukázal na to, že naša vlasť je prevažne agrikultúrna, ale preto predsa treba hľadať kľúč budúceho vývinu vlasti v pozdvihnutí obchodu a priemyslu. Úloha toto je síce ťažká, ale pod vedením ministra Hegedüsa cieľ možno dosiahnuť. Jako si predstavuje dosiahnutie toho cieľa, dokázat chce skutkami, lebo chce byť človekom skutkov. Prizvukuje po prvé, že pri vyvíňovaní obchodu a priemyslu *nenie potrebné záujmy týchto stavov do protivy so záujmami poľného hospodárstva, lebo stále a svorné spoluúčinkovanie týchto činiteľov je hlavným záujmom našej vlasti.* Tá pôda, z ktorej vyrástol obchod a priemysel, je orná roľa

a boj týchto dvoch bol by len na škodu našim hospodárskym pomerom. Druhou hlavnou našou úlohou je, aby sme práve preto, že priemyselné a obchodné povolanie je na teraz ešte dost hrudnatoú dráhou, ktorá však pri správnom vyvíňovaní síl bohaté prinesie svoje ovocie, náklonnosť mládeže čím v širšom kruhu na túto dráhu života obrátili.

Minister orby a potravné spolky. Minister orby Darányi zariadil naukobeň cieľom poučenia, jako treba zakladať potravné spolky. Naukobeň začne sa 16-ho júla a bude trvať dva týždne. Na naukohebu príkladmi ukázu účinkovanie spolku a dajú úpravu, jako treba takéto spolky zakladať. Minister Darányi prisľúbil, že trovy naukobeňu zaokryje, ba okrem toho prisľúbil, že 30 poslucháčom zaokryje aj cestové trovy, taktiež aj výdavky dvojtyždňového pobytu v Budapešti.

Vakácie ministrov. Ministri sú zpomedi všetkých úradníkov najväčšmi zanjatí a najviac žnepokojovaní úradníci, ktorí hlavne vtedy môžu pracovať, keď snem nezasedá. Snem ale nezasedá len v lete, keď si každý rád trochu oddýchne. Z tohoto oddychu dostane sa najmieň ministrom, ktorí zvykli len na krátky čas ísť na urlaub. — Ministeraký predseda bude sa cez celé leto zväčša v Budapešti zdržovať. — Finančný minister Lukács íšiel na štyri týždne do kúpelov do Gasteinu. — Minister orby mešká v Paríži, kde sa vydržiava svetový kongress gazdov. — Minister obchodu chodí po Sedmohradsku, študujúc tamejšie priemyselné pomery. Ostatní ministri sú všetci v Budapešti.

Z Afriky. S bojišťa ustavične dochádzajú zprávy

o malých bitkách medzi Angličanmi a Búrmami, ktoré sa vždy skončia pre Angličanov neprajne. Dvadsať, štyridsať ba aj 60 anglických bojovníkov padne mrtvých alebo ranených v takéto srážkach. Angličanov to veľmi trápi, že si nevedia dať rady s Búrmami a teraz potrebovali by vojsko do Číny, kde hlavne Angličanom ide o kožu. V Londýne ozývajú sa už aj také hlasy, aby bol uzavretý pokoj s Búrmami, o čom Angličania dosavď nechceli ani len počuť.

Prenasledovanie kresťanov v Číne. Zdá sa byť veľmi pravdepodobným, že z prenasledovania kresťanov v Číne vypukne veľká vojna medzi zainteresovanými mocnosťami a štyristomillionovým národom čínskym. Zprávy hovoria, že v Pekingu, hlavnom meste Číny už niet ani jedného živého kresťana, diví boxerí všetkých povraždili i s tým 500 hláv čítajúcim vojskom európskych mocností, ktoré prišlo brániť kresťanov. Číňania zavraždili aj nemeckého vyslanca baróna Kettelera, vyslanecké budovy európskych mocností spálili a teraz vôbec nevedno, čo sa stalo s ostatnými vyslancami. Nemecký cisár Vilhelm sa nad týmto ohavným urazením Nemecka veľmi rozhorčil. Hneď vydal rozkaz, aby námornícka pechota bola mobilisovaná a keď mobilisované čaty odchádzaly na ďalekú cestu do Číny, cisár povedal k bojovníkom reč, v ktorej ich vyzýval, aby pomstili potupenie Nemecka a smrť synov nemeckej ríše, ktorí tam už padli a ďalej doložil, že nebude mať pokoja do tých čias, pokým spolu s ostatnými mocnosťami nebude Číne diktovať pokoj. Z reči cisárovej je zjavné, že v Číne môže vypuknúť vojna, ktorá môže mať nevypočítateľné následky.

Č i n a.

Na východe, — no dávno je tomu,
Svit pravdy zablislul svetu,
Určený všetkým milosťou Otca.
A dnes? — sotva je kde-tu.
Miesto príbytkov ducha — slobody,
Stavajú ľudia zisku závody.

«Učte národy!» — velel duch Boží,
— A išly svetom missie:
Kto by bol myslel, že výkon svätý
Túžba po zlate podryje?
Nezdobí viera, — hnusná mamona
Hyzdí oltáre chrámov Siona.

«Vlož meč do pošvy» — učil Beránok,
«Milujte sa všetci spolu»,
No svet v refazy ukoval pravdu,
Nadvládu posadil k stolu.
A kým sa krivda deň za dňom množí:
Na večnom upí kríži Syn Boží.

— Žil národ tichý, — svojim spôsobom
Dobýjal si zdroje blaha, —
Cudzie nežiadal, svoje si hájil
Jediná jeho je snaha:
No oprávnenú snahu prelomí
Drzích votrelcov živel lakomý.

Pokoj, mier, práca nenájdu útulku:
V plameňoch tle ríša celá;
Neznie spev v chrámoch, onemel kancel:
Zato ale hrmia delá.
Svätý kríž v rukách jasal sa včera,
A dnes: bodáky, meč a sekera!

DOPISY.

Záskalie, dňa 1. júla.

Vysokoctená Redakcia!

Ponevác sa všade stretáme s pokrokom, nemohla tedy ani naša obec zaostať, lež kráčala s duchom času, vlastne napredovala. V krátkosti chcem opísať, jako a v čom všetkom napredujeme a v čom by sme vlastne mali napredovať.

V našej obci, trebárs patri medzi tie najhľadobnejšie, začína sa všetko mýdiť. Voľakedy len páni nosili malé klobúky, sedliaci ale tak veľké, že nepotrebovali ani dáždňika, lebo klobúk chránil ich pred dáždňom; teraz už aj sedliaci začínajú nosiť malé klobúky. Predtým nebolo ani chýru, ani slychu o barchanových kabátoch a cvilichových nohavičiach, teraz sa už všade stretáme s takými to voľakedy neslýchanými vecmi. Aj u ženských badať pokrok; prv nosily letnice z domáceho plátna, teraz už z kúpeného svetlého plátna; vo vlasoch nosia už tiež hrebene, jako veľkomestské ženy.

Ale aj v inom ohľade badať u nás pokrok. Prv mal robotník na deň 7—8 grošů pláce a služobný 10 do 15 zlatých na rok; dnes má sluha ročitej pláce 40—50 ba aj 60 zlatých a robotník najmenej 40 krov denne a chovu, alebo bez chovu 1 zlatý a aj vyše.

Keď tedy všade vidno pokrok, žiadúeno by bolo, aby aj naša obec robila pokrok hlavne v jednom ohľade, totižto v tom, aby sme dostali k nám vedúcu dobrú cestu. Pokiaľ nedostaneme dobrú cestu, budeme tuná jako v žalári zamurovaní, kam sa len s veľkými ťažkosťami dostať a s práve takými možno sa z obce našej vyslobodiť. Ale úfame sa, že ohľadom cesty tiež najbližšie pokročíme, lebo, jako sme počuli, náš vrelomilovaný pán hlavný slúžny už písal k stolici straniva k nám vedúcej cesty a aj dostal odpoveď, že najbližšie príjde k nám merník, inžinier, a cestu vymeria.

S úctou zostávam *Pozorovateľ pokroku.*

Nyitra-Udvarnok, v júli.

Slavná Redakcia!

Aj ja sa opovažujem pár riadkov zasiať do nášho obľúbeného Opravdového Kresťana. — Začnem s opisáním obce, s čím budem ostatne chytrý hotový. Obec naša, počítajúca 130 numier, leží medzi vrchami. Obyvatelia jej sú zväčša roľníci a majitelia vinogradov, tedy takí ľudia, ktorí musia pracovať a sú aj práce schopní.

Byvše roľníci, v prvom rade vážne je pre nás počasie. A práve toto prenasleduje nás tohoto roku až veľmi. Máme stále neprajné počasie, lebo nám ľadovec týždenne aj kvakrát úrody nivočí. Tí, ktorí si dali úrody proti ľadovcu zabezpečiť, sú šťastliví, ktorí ale nedržali za prospešné dať si úrody poistit, tí teraz smutne hľadajú

do budúcnosti. Vinohrady ešte môžu obstáť, lebo tie sú nie veľmi zbité.

Čo sa týče života v obci, tu máme poriadok, čo je z čiastky aj zásluhou nového rychtára Michala Pastoreka, ktorého si ctí a miluje celá obec. Menovaný pán rychtár vedie nás k svornosti a láske, nakladajúce nám, aby sme sa všetci vospolok milovali, či žid, či kresťan.

Konečne pripomeniem ešte jednu smutnú udalosť. Istý gazda poslal svojho ťročného syna s koňmi na pašienok k Váhu. Chlapec sveril kone na kamarátov a sám išiel sa do Váhu kúpať. Prúd vody ho ale zachytil a oblapec sa utopil, mrtvolu jeho chytili sereďskí mlynári.

S Bohom

S U.

Z Horného Liptova, dňa 2. júla.

Velactená Redakcia!

Jako počívam, večerajší deň, čo deň 25-ročného jubilauma vyslanectva nášho úprimne milovaného vyslanca Petra Matúšku na všetkých stranách bez rozdielu vierovyznania a politického presvedčenia, každý sa usiloval osláviť v srdci svojom.

Zvláštne pekne zasvätil deň tento dobrovoľný hasičský sbor v Trnoveci, ktorý na návrh svojho notára a veliteľa zápisnične zvečnil jubilárnu slávnosť a do pamätnej knihy spolku tohože vniesol podrobne zásluby jubilanta a do Karlových Varov, kde sa nateraz pán Peter Matúška zdrúže, srdečný pozdrav spolok tento poslal.

Pri tejto príležitosti zároveň spomeniem aj to, že tento spolok na jaseň pripravuje sa k veľkej slávnosti, totižto k odhaleniu podobizne jeho výsosti pána arcikniežata Jozefa, patróna spolku.

Naše politické pomery sú na oko pokojnejšie, ináč ale v hrncoch dosť dobre vriete... Daj Pane Bože, žeby všetko dobre bolo, ale čert má rohy a voľáko ťažko ho je uspať.

Veľmi dobrý dojem učinilo, že sv. mikulášsky rímsko-katolícky pán kaplán Schwarz z príležitosti odumretia dekana a farára v Dolnom Kubíne neobého pána Jozefa Kohúta v slobodomyselnom duchu odobierku previedol, len to je opravdový kresťan, ktorý nosí nielen na jazyku ale aj v srdci kresťanskú lásku.

Úrody sú u nás nateraz pekné, daj Pane Bože tak aj naďalej. S Bohom. Váš ctiteľ *Lipták.*

Rodinný kruh.

III. Škola.

V dnešni čas už aj jednoduchý roľník zardene vyzná, že: „veru ja nie som učení človek. V mojom detinskom veku nemuseli sme do školy chodiť.“

V terajší čas už treba! Áno, každé 6 rokov doplnivšie dieťa povinní ste do školy posielat. Lebo tak je to, že ľud, u ktorého neni náboženstva a vzdelanosti, nikdy ale nikdy nemôže byť blažený.

Vlast nemôže dať každému poklady, mocnárstvo, bohatstvo, ale ovšem vynasnažuje sa každého primerane ku jeho stavu a povolaniu vzdelávať.

Tá škola, do ktorej ľud svoje deti posiela, menuje sa ľudová škola.

Lebo v tejto osvoji si ľud tie známosti, ktoré sú nevyhnutelne potrebné ku jeho blahobytu. Tak čítať, písať a rátať, a ďalej všetko to, čo mu je potrebné, aby mohol byť dobrý, nábožný a vlastenecký ľud.

Mnohý rodič škamravo posiela dieťa svoje do školy. Iní zas hovoria, ešte je dosť času na to. Aj takí sa nájdu, ktorí odtrhnú dieťa od učenia, lebo oni nepotrebnú žiaka, ale pomoc okolo malého gazdovstva.

Je sú obce, kde sa ešte ani v októbri nemôže započat' vyučovanie, lebo rodičia neposielať dieťa do školy.

To je veľká chyba!

Rodič, ktorý škamre, keď mu treba dieťa do školy doviest', nech si pomyslí, že i tak mu nemôže dať dajaký veľký majetok, teda nech mu zanechá aspoň výchovu a trochu vzdelanosti.

Hej ale veľa detí už rieklo: Keby ma moji rodičia boli dali naučiť aspoň písať a čítať, dnes bych nebol pol človekom.

Lebo veru to je len pol človeka, ktorý nezná ani to najpotrebnejšie.

Veľmi chybné rozmyšľajú aj takí rodičia, ktorí tak mudrujú, že dieťa má ešte dosť času chodiť do školy!

Keď sa počína dieťaťu rozum otvárať, vtedy si najlepšie osvojiť známosti. Vtedy je najnáchylnejšie ku všetmu dobrému, šľachetnému. Neskoršie, keď je už kamas z neho, ztratí túto schopnosť. Bude taký, ako divý strom, ktorý sme zapomenuli šľachtiť.

Ale aj rodič hreší oproti svojmu dieťaťu, ktorý ho bez väetkej najmenej príčiny vytrhne zo školy.

Rozum detský otvorí sa jako ruža, a keď potom v takýto čas vytrhneme ho zo školy, pochop jeho sa stiahne jako slimák, potom sa snáď ani viacej nenavrátí.

Preto nech sa rodičia usilujú všemožným spôsobom deti svoje na čas priviesť do školy, a nech nástoja na tom, aby usilovne chodily, lebo ináče ani učiteľ nič nedocieli. Deti ale budú cítiť prez celý ich život, že veru mnohokrát vyhybovaly škode.

IV. Mladíka berú za vojaka.

Rodičia sotva zbadajú a naraz len ... stane sa z chlapca mladík.

Osud zdravého, súceho mladíka je, že ho assentirujú ... potom ku vojsku povolajú.

Trebárs ho aj nepošlú za more, ale veru snáď ďaleko, veľmi ďaleko, kam drahej matky jeho len vzdychnutie môže zaletieť a písmo len kedy-tedy doísť.

Mladík opusti svoju dedinku. Malý kostol, kde prvú svoju modlitbu odriekal, cintorín, kde snáď jeho milý otec odpočíva.

Pretvára sa mladík, že srdce jeho nenie tak mäkké, jako sa zaslúha. Spieva po uliciach, keď ho od-

assentirujú ... snáď bez slz hľadí, jako ho oplakávajú a zvláštne jeho milá matka, všetko.

Lebo matka veru opláče syna. Kto by jej to zakázal! Veď je to veľké slovo, keď odtrhnú dieťa z náder matkiných. Ani nebantujme tieto slzy.

Ale to hovorím, že jeho sladká matka má aj inú väčšiu povinnosť, keď vezmú mladíka za vojaka. A aj vtedy, keď je už pri vojsku.

Pri vojsku je celkom inší život!

Na tento život nech pripraví matka svojho syna; ona môže najľahšie pristúpiť ku srdcu syna svojho, bárs by bolo jaké zatvrdlivé.

O zlých mladíkoch zvykli hovorievať, že však pri vojsku naučia sa móresu.

Tak je. Ale povedzte im, že aj tam len tak prijdu k dačomu, jestli budú počestní a mravní.

Preto nech sa nakloní matka k srdcu syna svojho s celou vnútornosťou lásky svojej a nech mu takto hovorí:

— Dieťa moje drahé, miluj Pána Boha aj tam. Prez celý môj život som Ťa to učila. Tu doma sme sa mnoho ráz modlili. Nezapomínaj sa modliť ani tam. Keď vstaneš alebo ľahneš, aspoň si vzdychni k Pánu Bohu. Viem, že do kostola nemôžeš ísť, kedy by si práve rád. Si pod kommandom. Ale keď budeš mať len čas, vstúp. Všet' ver že to učiníš?

— Cti svojich predstavených! Keď vidia, že si poslušný, náležitý, budú Ťa mať radi. Keď budeš odvrávať, beda ti. Čo sveria na teba, verne vykonaj. Buď čistotný, úhľadný, aby Ťa každý chválil.

— Synu môj, vyhýbaj zlým kamarátom, lebo ti Ťa pokazia, na bludnú, zakázanú cestu povedú, ba do veľkého nebezpečenstva Ťa vrhnú.

— Nezlloreč! Vojaci majú zvláštne špatnú obyčaj.

— Daj si pozor synu môj na čistotu srdca! Nepohrúž sa do špinavých hriechov. Neobcuj s každým. Nemravné ženské vykorenia zo srdca tvojho dobrý cit. Môžeš snadno zabiť telo aj dušu svoju. Pomysli si, že môžeš dostať tie najhoršie choroby, pre ktoré budeš nariekať a jaskať celý svoj život. Keď budeš mať famliiu, ešte aj v tvojich deťoch môžeš vidieť trest.

— Vyhýbaj krčme! lebo tam už ne jeden vojak zabil mravnosť a telo svoje. Ztadiaľ prišiel do reťaze. Pijatika Ťa ľahko do bitky vženie.

— Netýkaj sa cudzieho! Áno, synu môj, prijmi tieto rady a vtedy ja tu doma budem pokojne žiť s radosťou, trasúc sa budem očakávať ten okamih, keď Ťa zas ku srdcu priviniem.

Takto hovorí dobrá matka ku svojmu synovi, keď ide ku vojsku.

A nemožno, žeby ten mladík v srdci s pamiatkou a radou svojej drahej matky, nezastal poriadne miesto svoje pri vojsku, ktoré mu vtedy zaiste len k dobrému poslúži.

BESEDNICA.

Posledná prosba zomierajúcej.

Sdeľuje *Kysučan*.

(Pokračovanie.)

Jako vstúpil na veľký priestrauný dvor, pohľad jeho sa stretnul s pohľadom rychtárovým a Boriškiným. Pristúpil rovno ku nim.

— Vidíte, kam musí počestný človek prísť! — hovoril Vavrin tak citlive, žeby ho bol aj pohan potuloval.

Rychtár mlčal a k zemi sklopil svoj smutný zrak. Ale dievča lapilo Vavrinovu ruku a s mužskou smelosťou takto rieklo :

— Dobrý Pán Boh vás pokoril. Ale sa nebojte, však vás pozdvihne. . . Nevinný človek nesmie zahynúť, lebo to Pán Boh nedopustí.

Očiti svedkovia zjavu tohoto boli všetci tí, ktorých slúžny ku predbežnému vyšetrovaniu povolal. Mohlo ich byť asi 20 — do jedného — Straticania, a síce všetko ženské. Tam sa túlaly po dvore pošepkávajúc si popudene, potom hlasnejšie sa vadiac. Postava Tlčhubovej zrazu vynímala sa zpomedi nich, lebo ostatné baby, jako by sa boly bály sblížiti sa ku nej. Tu i tu pristúpi ku nej jeden stratický pozemkom vládnúci gazda. Pohrozi sa jej pästou, jako by poznamenajúc, že tejto komedii je príčinou čierny jej duch. Tlčhubová veľmi pozmurkávala, potom započala sa brániť svojím rapotákom, v zdar ktorého — tak sa zdá — celkom si dôveruje.

Ženské rozostaviac sa na hrbý očakávaly následky.

Jedna chudá, obvyšná žena práve v tom okamžení sa prisahala, že ona inšie nevidela, neskúsila a ani nemôže iné svedčiť, jako že Truchlý nekonečne miloval manželku svoju.

— Jako by ju bol mohol biť — hovorí jedna druhá, územčistá žena, — veď sa mu skoro srdce puklo, keď ju zabrávali.

— Ja som veru nikdy nevedela o tejto povedačke, kým som nebola u kmotry Taračky na drvení kukurice.

— No však ver, že tá stará bosorka, tá prekliata Tlčhubová začala rozchyrovať, že teda takto a takto. . . Slovo za slovom išlo; a môžeme uveriti, že teraz už nikto sa nenájde, kto by to bol započal: od koho, jako a jakým spôsobom povstala táto brozná obžaloba, ktorá počestného Truchlého priviedla do väzenia. . . ?

Truchlý ale stál tam bez slova, čakajúc minútu, kedy bude môcť svojej potupenej počestnosti pravdu nadobudnúť.

— Či viete Truchlý, — hovorí slúžny, — čo hovorí o vás v obci?

— Len veľmi pozde som počul, že jaké nemravné reči roznášajú o mne.

— Teda aby sme mohli byť celkom na čistom, poviem vám.

— Prosím ponížene!

— To hovoria, že ste vy nikdy nemilovali manželku svoju, ani vtedy, keď ste jej prisahali, že ju milujete. Ale milovali ste Borišku Veselých, ktorú však nemohli ste si vziať. Ženu svoju nemilovali ste. . . bili ste ju, tĺkli ste ju a tak nakladali s ňou, jako s lichvou. Žena bola v požeňnanom stave a vy ste ju ešte aj vtedy bili, tĺkli, ba v ten deň, keď chudera porodila, aj vtedy ste ju kopali, bili a síce tak, že zomrela. Čo poviete na všetko toto?

— Pán slúžny, všetky tieto reči, ktoré som počul, sú čistá lož. Ja som miloval, veľmi som miloval nebohú manželku svoju, preto som si ju v. al. Kto poznal môj rodiuný život, ten môže dosvedčiť, že sme žili najbláženjšie. Boh mi je svedok, že som nikdy ruku svoju na ňu nepoložil. Ba s čistým srdcom môžem tvrdiť, že žiadna šarvátka nebola nikdy medzi nami. Keď sme sa chystali na najbláženjšie časy, lebo sme očakávali dieťa, vtedy sa nás dotkla ruka Páne. Žena porodila dieťa, ale po pôrode veľmi ťažko ochorela. Vtedy ma usadila ku sebe. Duch jej cítil, že sa musí odo mňa vzdialiť. Teda chytila mi ruku a takto vetila: Prislúb mi, že náhle budeš môcť, prinesieš dieťaťu matku. To chcem — riekla — aby matkou toho dieťaťa bola Boriška Veselých. Tak ma prosila úbohá žena a keď som jej to prisľúbil, pokojne zomrela. Po uplynutí jedného roku som vyplnil svoj sľub. Požiadal som ruku Boriškynu. . . Vtedy naraz, jako čoby sa bolo na rozkaz stalo, začali o mne klebeť. . . potom dali to aj do novin. . . teraz ale dostal som sa do väzenia.

Slúžny s útrpnosťou načúval reč Truchlého. Potom po malom rozmyšľaní takto riekol:

— Vavrin Truchlý! Čo myslíte, prečo vám nebohá manželka tak na srdce kládla, aby ste vzali dieťaťu za matku Borišku? Či snád nie preto, lebo vedela že sa vy ku nej viniete; radšej by ste tú boli vzali v tom čase za manželku, ba — a tu vás prosím, buďte dôverný — znala, že ste aj vtedy mali pomer s Boriškou. . . ?

Slúžny bystrým zrakom skúmal v tomto okamihu Truchlého. Striehol, čakal, do jakého duševného stavu príde Truchlý.

On bol aj teraz pokojný.

— Ja som si tak myslel — pokračoval s úprimnosťou Truchlý — že moja nebohá manželka poznala ju ešte za dievčata a tak mohla vedieť, že bude dobrou matkou osirálneho dieťaťa. V tejto myšlienke som sa uspokojil. Čo sa ostatných vecí týka, ja som si nikdy necheel vziať Borišku, v tomto ohľade som ani kroka neučinil. Ani som ju nemiloval, ani som sa veľmi s ňou nevyprával, pomer môj teda mohol byť tým menší ku nej.

— Truchlý — hovoril teraz slúžny — tu sú svedkovia, ktorí vám do očí povedia, že vám nebožká mnoho krát na oči vyhodila, že chodíte za Boriškou.

— Rád by som počul toho svedka!

Zavolali Nezbednú.

— Nezbedná, to hovoríte, že sa vám Truchlá s plačom ponozovala, že jej manžel chodí za Boriškou...

— Pán Boh by ma potrestal, keby som dačo takého tvrdila. Raz som počula dačo takého od mojej kmotry Ošemetnej, ale ja som veru to povedala, že čo ta nepáli, nehas.

— Ale počkajte len, vy ste aj to vyprávali, že Truchlý kopal, ba bil v pozeňnanom stave sa nachádzajúcu manželku svoju.

— Veľkomožný pán slúžny, to som ja nikdy nemohla povedať. Je pravda, že moja kmotra Ošemetná aj o tomto jedno-druhú vyprávala, ale ja som to veru nikdy nevidela, ač mnohokrát som bola u Truchlých.

— Mnohokrát ste ta chodili?

— Veru áno.

— A nezbadali ste, že chudera Truchlá plače, alebo že je smutná?

— Tá vždy spievala, prosím ponížene, jako lesný vták — hovorí Nezbedná.

— Keď ste toto skúsili, jako ste mohli veriť kmotre Ošemetnej?

— Nuž, ráčia vedieť, jakonáhle je nejaká povedačka... tá potom zaplní povetrie.

— Ošemetná, prídte dnuká.

Slúžny ju vezme na otázku, že jaké skúsenosti ju priviedly na to, aby o pánu Truchlom také veci vyprávala...

Ošemetná očervenela, taká zostala odrazu, jako varený rak. Jej okrúhla podoba sa stiahla, zas naravnala. Očividomé bolo, že prišla do klepca. Aj v súdnej sieni prítomní sa pohybovali, svoje pichľavé zraky rovno na Ošemetnú upreli.

— Ja, prosím ponížene — začala v rozpakoch stojaca kmotra, — zbola nič neviem.

— Ale jako že to môžete povedať — prejal slovo slúžny, — veď sú tu takí, ktorí vám do očí povedia, že vy znáte vec a čo je hlavné, videli ste, boli ste svedkom, že Truchlý bil svoju manželku, ešte aj v ten posledný čas, keď bola chudera na očakávaní.

— Ja, ja že znám, ja že som videla? — skákala Ošemetná jako sedem hlavý šarkan.

— Len tak nevyskakujte duša moja. Vy, vy, veru vy ste mohli dačo takého vyprávať. A teraz Nezbedná, predstúpte a povedzte to Ošemetnej do očí.

— Áno, ty si povedala. Tam pod tou veľkou hruškou, keď sme kravy vyhánali na pašu, tam si povedala, že vieš všetko. Že keď by ten hrob ešte raz vykopali, Boriška by na miesto svatobného venca putá dostala. Ty si povedala, že ju manžel bil, tkoľ, že preto zomrela.

Nezbedná ustala v reči, lebo to takmer jedným dúškom hovorila.

— Čo poviete na to? — spýtal sa slúžny na smrť zbládnutej Ošemetnej.

Ošemetná dlho mlčala, potom pustila sa do usedavého plaču...

— Len von s tým. Spravodlivosť sa nebojí. Jestli ste videli, jestli viete, teda len von s tým.

— Nevidela som, neviem nič. Zaviedli ma, pomietli mi rozum. Aj ja som len počula, jako druhí.

— Ale to ste tvrdili že ste videli, očitým svedkom ste boli, keď Truchlý bil, tkoľ svoju manželku.

— Nevidela som to nikdy. Len som si tak predstavovala, že som videla. Tak sme to zvykly my ženy. Keď dačo počujeme, v druhom okamžení už to myslíme, že sme to aj videly...

— Ale teda od koho ste to počuli?

Teraz nastalo hrobové ticho. Každý čakal s utajeným dychom, čo teraz nastane.

— Vy len povedzte bez strachu, od koho ste to počuli?

— Ja som to všetko počula od Tlčubovej.

V súdnej sieni povstal všeobecný ruch: — Pravdu sme povedali! — Aha, padnul do klepca starý šarkan! — Teraz nám už príde do rúk! — tak si povrávali prítomní.

— Ticho — prehovoril konečne slúžny. — Nech príde teda Tlčubová.

Tlčubová vstúpila bojzlivým krokom. Jako by bola vystúpila z podzemného sveta táto stará žena, tak vyzerala so svojou vráskovitou, čiernou tvárou.

— Tlčubová, či viete, prečo sa dostal sem Vavrin Truchlý?

— Neviem.

— Že nie? Veď ste vy už dávno, predávno povedali, že Truchlý príde pred súd! Odkiaľ ste to mysleli?

— Lebo každý človek je kováčom svojho vlastného šťastia.

— Teda jako si ukoval Truchlý sám sebe takéto šťastie.

— To on môže znáť...

— Ale tu veru viacerí svedčia, že aj vy viete.

— Vie, ona povedala... — vykriklí odrazu štyria.

— Jedon nech vypráva.

— Či sa pamätáte? — prevezme slovo Nezbedná, — či sa pamätáte, keď ste pri drvení kukurice prvý raz povedali, že sa hrob Truchlej otvoril, že hrob zná vyprávať.

Tlčubová mlčala.

— Teda na to sa vari nepamätáte, že u Pomluvných ste trepali — pokračovala Ošemetná — veď aj súd bude vyprávať, nielen hrob?

Tlčubová aj na toto mlčala...

— Teraz vyprávajte — zvolal na starú bosorku slúžny — teraz máte právo vyprávať...

Tlčubová aj začala vyprávať... Ona by mohla veľa povedať, ale nepovie nič, lebo nechce ničiu ztraťu...

— Teda poviem ja, keď vy nechcete vyprávať!

To smelé dievča bola Boriška, ktorá predstúpila v tomto okamihu. V súdnej sieni sa nachádzajúcich porajala bážlivosť a strach, lebo nikomu sa nespávalo, že vlastne čo sa bude diať...

— Táto stará žena... jedon raz, keď som bola ešte dorastajúce dievča, — hovorila Boriška Veselých, — prišla do nášho otcovského domu. Bola som práve sa

motná doma a šila som si sviatočné šaty. Pýtala sa ma: či som počula, že sa Vavrin Truchlý žení. Povedala som, že áno. Potom sme sa vyprávali o ňom a o jeho budúcej manželke. Zrazu sa ma len to pýtala Tlčubová, či by som rada takého manžela, jako je Vavrin Truchlý? Ja, jednoduché dedinské dievča, ktorá som ešte sotva zanechala detinský vek, to som jej odpovedala, že veru šťastné môže byť to dievča, ktorému Pán Boh dá takého muža. Vtedy uprela na mňa svoj zrak a takto mi povedala:

— Chceš, aby Vavrin Truchlý vrátil jej prsteň.

— Nechcem! — vykrikla som.

— Bláznivé dieťa — šopkala. — Tlčubová je všemohúca. Pozri, tu je táto malá flaška. Keď bude z nej Truchlý piť, nebude ťa žiť bez teba.

— Pakujte sa odtiaľto — zkríkla som na starú bosorku a keď sa nehýbala, pochytila som metlu a vyhnala som ju. Vtedy vykrikla nazpät:

— Vypomstím sa na tebe. Obanuješ to... Ukážem ti...

(Dokončenie nasleduje.)

Nebudeme žať!

Vypráva: *Starý známy.*

Sladký môj Bože, jako to bolo kedysi!

V nedeľu po Jozefe, po odpoľudňajúcej bohoslužbe, v obci Haluzice sa od dávnych čias pekný skutok odobrával.

Práceschopní delníci fahali v malebno-krásnom rade, v sviatočnom rúchn, v sviatočnej nálade na veľký dvor pánskeho kaštieľa. Dievčatá priniesly svoje z jarných fíjalek zhotovené kytky, aby ozdobil klobúky mládencom. Starším ale bolo možno z tvári vyčítať:

— Tu je jaro! Ide práca, tento život roľníckeho ľudu!

Rad viedol vždy starý Slušný. On bol rečníkom. A ešte jakým! Tak vycifroval svoju reč, rečníac ku pr. takto:

— Ponevác z nekonečnej dobroty Božej utešené jaro nastúpilo... prišli sme dľa zvyku a obyčaje, žeby sme so slávnym pántvom uzatvorili záväzok na nastávajúcu žatvu...

A musí sa nechať, že tento braterský záväzok riadne aj ku všeobecnému uspokojeniu uzavretý bol. Každý sa uspokojil, lebo dobre znali, že pántvo je opravdovým otcom ľudu...

Po záväzku nasledovala malá zábava. Pántvo pohostilo tak po človečenský svojich verných robotníkov. Ku tomu sa dostavili starí aj mladí. Mládenec pustili sa do tancu s dievčinami a čo budeme tajiť, takej boli dobrej vôle, že ešte aj starý Slušný si zaskočil svoj „odzemok“. Pántvo s celou svojou familiou sa pomiešalo medzi ľud. Keď sa potom starý Slušný pustil do tancu, malá panička, tento krásne vyvíňujúci sa kvet panstva — Etelka — sa nevysslovne radovala. Sňahobielymi

rúčkami tak ťapkala Slušnému, jako dajakému slávnemu umelcovi.

Ani starému Slušnému nebolo treba viac. Tak vykručal čárdáš, jako pred päťdesiat rokami. Konečne museli ho prosiť, aby si odpočinul, lebo aj dušu vytancuje.

... Áno, teda aby som najsamprv prednesenej otázke zodpovedal, tak to bolo v obci Haluzice s roka na rok. Medzitým teraz dva roky, keď aj nie na celom svete, ale na jednotlivých vidiekoch našej milaj vlasti, menovite v obci Haluzice, prevrátil sa — svet.

Minula totiž nedeľa po Jozefe. Dobrý bociaň už sa túlal po dávno nevidených lúkach, lesných krajoch... ale v kaštieli sa nik nehlásil zpomiedzi robotníkov, aby so slávnym pántvom uzatvoril záväzok na nastávajúcu žatvu.

Jako čoby dajaký neviditeľný duch bol zakliat do kaštieľa vedúcu cestu, ešte ani z obce človeka nebolo možno vidieť tade ísť.

Len starý Slušný tiahnuť tade tak podvečer. Prišiel ku bráne. Tam si sadnul na kameň, potom ovesil svoju počestnú, šedivú hlavu. Mohol mať veľmi hlboké myšlienky! Tak sa zdá, ani sa neopovážil za bránu prestúpiť, len tam von striehol, čakal príležitosť, aby sa mohol s pántvom potkať.

Nesklamal sa.

Bolo podvečer. Slnko už zapadlo, ale srdce Slušného sa rozpáľilo. Keď videl pred sebou pántvo, taký zosťal, jako dieťa, ktoré zle učiní...

— Dobrý večer, Slušný, vypomohlo zo zmätku starcovi pántvo.

— Šťastlivý dobrý večer daj im Pán Boh! — mrmlal Slušný, ale ďalej nevládal prehovoriť, lebo namiesto toho vypadly starcovi slzy z očí.

— Nuž jakože sa máte? — pýtal sa pán.

Starý zakašľal pár ráz, kým sa sobral a takto odpovedal:

— Nie veľmi dobre, milostivý pane.

— Jako, jako?

— Snáď zblaznel už teraz celý svet, dobrý môj pane; ale naša obec na čisto!

— Jako to rozumiete Slušný?

— Teda nečuli dobrý môj pane? To vykrikujú v našej obci: „Nebudeme žať! Neideme ku pántvu! Nech dojde ono ku nám, keď nás potrebuje!“

Pán sa usmieval.

— To vykrikovali, Slušný?

— To, pane môj dobrý!

— A to im tento neobyčajný hlas ich vlastné srdce diktuje? Snáď ich v tom dakto poučil?

Ani nebolo treba viac starému, len toto povzbudzujúce slovo. Jazyk sa mu rozviazal, jako by mu ho boli podrezali.

— Teda už im len poviem, dobrý môj pane. V zime tu bol — už jako v našej obci — jakýsi mudrácky peštiansky pán. To povedal ľudu, že je on jeho voďca, apoštol, ktorého vyslali sem osloboditelia ľudu, aby obec vysvetlil a ju osvietil. Lebo tento ľud, už jako my tu,

doteraz len za darmo pracoval. Ukázal noviny a potom ich rozdával, z ktorých to dokazoval ľudu, že na Dolniakoch už zdvojnásobnili plácu.

— Aj vy to veríte, Slušný?

— Jako že by som mohol veriť, pane môj. Aj môj starý otec ďakuje pántvu, že nám mohol dačo zanechať, aj ja sám som moje všetko, málo ale [dost — v kaštieli vyrobil. Aj som pozdvihol môj hlas, ale ma prekričali. To mi riekli: „Čušte, vy starý havran. Dost bolo, že ste doteraz vodili nás, veru dost pomaly a zaostale. Teraz už idú nové časy. Treba nám mladšieho vodcu, lebo odteraz náš bude svet!“

— Tak to povedali?

— Tak, pane môj!

— No čujte, Slušný, aj ja znám túto bájku. Len že ona veru nemá ten koniec. Je to smutné ale poučujúce. Tak sa zdá — koniec vám nepovedali! A keď aj môj ľud tak rýchle, nerozmyslene hodí sa do siete nepriateľmi vystretej: tak zaslúži svoj trest. Veď uvidíme, čo bude. Pán Boh s nami, Slušný.

Starý zostal tam zmeravený, jako soľný stĺp. Dlho sa nevládal pohnúť, lebo mu srdce trúchlivé tušenie svieralo.

V jednu nedeľu popoludní shromaždilo sa veľké množstvo ľudu v obecnej kréme.

Už mohli hodne užiť z toho dobrého, lebo noví rečníci, teda mladí havrani vskutku posilňovali, vykrikovali, že:

— Nebudeme ťať!

— Nech tam zhnije panská úroda!

Starý Slušný tiež sa tade tmolil a nemohol sa zdržať, aby sa neohlásil:

— Keď zhnije, z toho bude mať len naša obec škodu!

— Nenie naša, — kričal jeden druhý.

— Ale čiastka výžinku bude naša, — hovorí rozpalený Slušný.

— Nech príde pántvo za nami!

— Drahí synovia moji, — pokúsil sa starec mudoovať, — veď to len snáď nebudete žiadať, aby pántvo ...

Viac nemohol rieknuť.

Podpisovanie sa započalo. Práve v tom okamihu došiel ten peštiansky pán, ktorý silne dokazoval, že nž vynášiel v inom vidieku prácu, teda len skoro, jedným srdcom, jednou dušou, lebo naše heslo je: „jednota a bratstvo!“ Aby mala ale vec dôraz, teda aj čosi závdarku vybral ten panák ... Keď to Slušný videl, srdce mu veľmi bilo ... a zobral sa ...

— Hľa, jak uskočila tá stará lúška, — vykrikovali za ním tí nesvedomei ...

Dobry Slušný ani nevidel, ani nepočul! Len išiel, išiel, ani sám neznal kam ho ženie trúchlivou myšlienkou naplnené srdce. Zrazu sa len octne tam v prostred poľa. Skovránky tak dušu prenikavo spievaly, chotár sa tak rozveselil! Zelená pažif vinula sa od kraja do konca po priestore, lesy sa rozvíjaly, kvety kvitly, ovocné

stromy všade plné kvetu, kam stúpa, kam hľadi všade mu kynie nádej. Jako by skovránky to vravely:

— Zostaňte, nechoďte! Hučanie lesa, trúchlivé vzdychanie vetra, bzučanie včelíčiek všetko, všetko to vypravujú ...

— Nechoďte, nezanechajte tu isté živobytie, chlieb!

Slušný rozumel túto reč. Ale čo to stojí, keď je iných sto nerozumie! Tí, ktorým pomútili rozum, ktorí slepo nasledujú! Koho? Toho neznámeho, o ktorom nik nevie kto je, čo je?

Idúc nazpät, zastavil sa pri cintoríne. Sklonil hlavu na hrobový kríž, a vyprával sa s mrtvými:

— Vy ste vyžili z chotára! Nikdy vám neprišlo na um inde zaísť! V dobrom i zlom čase tu ste žili a so statočnosťou vrátili ste sa na odpočinok! ... Zostaňte, nechoďte!

Kým prišiel domov, bol už pozdný večer. V obci panovala tichosť ... jako čo by sa nebolo nič stalo!

Hej ale bolo už ustálené, že nezostanú, odídu!

(Dokončenie nasleduje.)

Zdravie a choroba v prísloví.

Ten žije dlho, kto žije dobre.

Život je taký ako mesiac, niekdy je plný, niekdy ho nbýva.

Život je krátky, ale bieda ho robí dlhým.

Dost pekný je ten človek, ktorý nemá telesnej chyby.

V zdravom tele i duch je zdravý.

Netešia sa tam pokladom, kde je chorobou plný dom.

Lepší jeden deň zdravia — než hodváb, baršňů, hostovia.

Len v nemoci zvieš, jaký poklad je zdravie.

Dotiaľ rozmýšľaj o svojom zdraví, pokým si zdravý

Čistota — pol života, alebo druhé zdravie.

Miernosť je najlepšie dedictvo.

Viac je hodna miernosť než lekár.

Tri veci sú zdravé: nepresýť sa, od práce neutekaj a dlho nespávaj.

Zdravé telo — dobrý odpočinok.

Jedon-dva dni viskanie — po celý život plakanie.

Viac ľudí usmreuje nemiernosť než šabla.

Nemiernosť traří viac ľudí než puška.

Turek a brdlo narobili už mnoho škody v krajine.

Nemierne pitý nápoj je zárodkom každej nemoci.

Pálené dnu — rozum von.

Kobo rano bolí hlava, to je znakom toho, že minulého večera nedržal mieru.

Malá večera — veľký odpočinok.

Najhoršia zelina je hlad.

Najlepšie jieš vtedy, keď si hladný.

Po práci jedlo má najlepšiu chuť.

Slaná brindza, biely chlieb — proti hladu dobrý liek.

Chlieb a syr sú dva taniere jedla.

Tým lepši je chlieb, čím viac očiek má.

Kto jie mnoho masného, premastí si brucho.

Kto sa obžiera, svojimi vlastnými zubami kope si hrob.

Zlý žalúdok si váži málo jedla.

Zdraví a chorí neradi jedávajú jedno jedlo.

Nenie zdravé požívať po jedle spánok.

Novú ranu neškrab.

Zriedkavé zdravie je bez choroby.

Dieťa nepovie, keď je nie choré.

V jedení rakov je mnoho práce, ale málo pokrmu.

Voda je najlepšia v jej prameni.

Keď máš prameň, nepi z potoka.

Chladná voda smyje mnoho neduhov.

Neumytou rukou nesiahni po ničom.

Dobry spánok nahradí každú únavu.

Kto pracuje sediačky, odpočíva stojačky.

Dobre je niekedy odpočívať, ale leňošiť je vždy briech.

Otravu nenie dobre košťovať.

Pred spovedajúcim kňazom a pred lekárom neslobodno nič zatajiť.

Vtedy je chorý najhoršie, keď necíti kde ho bolí.

Staroba je každodenná choroba.

Kto žije dlho chorý, dlho sa trápi.

Pokým sa jedon chorý trápi, sto zdravých môže zomreť.

Ťažkej chorobe Pán Boh je lekárom.

Najlepším lekárom každej choroby je trpelivosť.

Keď sa lekár obáva, chorý sa má triasť.

Ako si žil, tak zomreš.

Zavčasu zomre, kto zavčasu začal žiť.

Starca očakáva smrť vo dverách, mladého človeka na každom kroku.

Vyzvanie k predplateniu!

Na začiatku druhej polovice bežiacieho roku úctive prosíme ct. slovenské obecnstvo, aby sa na časopis váš ráčilo predplácať, a aby ho všemožne rozširovalo. Túto úctivú prosbu preto sa opovažujeme predniesť, lebo sme si povedomí toho, že len dobré chceme milému slovenskému ľudu. Odkedy časopis náš vychodí, neunavne sme pracovali na tom, aby sme cteným čitateľom našim poskytlí zdravý duševný pokrm. Všetmožne sme nástojili na tom, aby sme našim milým rodákom poskytlí v časopise našom taký prostriedok, pomocou ktorého dozvedia sa v krátkosti o všetkom tom, čo sa deje v politickom svete, popri tom ale usilovali sme sa slovenskému ľudu v našom časopise aj taký prostriedok poskytnúť, pomocou ktorého bude si vstave popri politických aj všeobecné známosti rozmnožiť a popri tom mravne sa sošľachtif.

Aby tedy časopis náš tejto vytknutej úlohe čím lepšie bol vstave zodpovedať, popri politike donáša v každom čísle viac poučných

článkov, donáša mravno-poučné rozprávky a rozjímania. Jedným slovom je tak rozmanitého obsahu, že v ňom najde jak politik, tak aj s politikou sa nezaoberajúci mnoho zaujímavého a poučného. Časopis náš je, čo sa týče objemu, najobsirnejší a čo sa týče obsahu, najrozmanitejší a najbohatší z pomedzi všetkých slovenských ľudových časopisov.

Politický smer nášho časopisu je vlastenecko-liberálny. Zodpovedne nášmu politickému programu v prvom rade bojujeme a aj budúce bojuvať budeme proti nevlasteneckému smeru národnostných prepriatcov. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisti v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a lúbime ju aj teraz a lúbif ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žif budeme. **My sme boli vždy dobrí Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi a s inými vo vlasti žijúcimi národnosťami sme poživali vždy a ich aj pozívame.

Dalej odhodlane budeme bojuvať aj proti ľudárom, ktorí sú pre pokoj krajiny práve tak nebezpeční, jako národnostní agitátori. Národnostní agitátori popudzujú proti všetkému, čo je vlastenecké, ľudári ale proti všetkému čo nenie katolicke. Účinkovania obúch sú nanajvyš škodlivé pre krajinu, lebo agitácie ich podrývajú svornosť a bratskú lásku medzi občianstvom našej miliej vlasti. Úlohou našou bude tedy, aby sme dobrý slovenský ľud vystrihali pred agitáciami týchto stránok.

Na základe v krátkosti podaného programu prosíme o ďalšiu dôveru ct. obecnstva, prosiac priateľov našich zásad, aby časopis náš všemožne rozširovali.

Vlastenecký smer a liberálne zásady, ktoré zastávame, zaslúžia všestrannú podporu.

Časopis náš stojí ročite len 4 koruny.

na pol roka 2 "

na štvrt roka 1 korunu.

Dopisovatelia dostanú zdarma časopis náš.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

CHÝRNIK.

900ročné jubiléum katolíckej cirkve uhorskej. Ku slávnostiam odbytých sa majúcim 15. augusta, v deň Na nebevzatia Panny Marie na pamiatku 900ročného založenia katolíckej cirkve v Uhorsku, porobené sú už všetky prípravy. Slávnosti odbytých sa budú v Ostrihome, kde sa narodil prvý kráľ uhorský sv. Štefan a v Stolnom Belehrade, v pozdejšom kornovačnom meste uhorských kráľov. V Ostrihome z príležitosti týchto slávností chceli vyložiť aj korunu uhorskú, ale to sotva pôjde, lebo korunu len s privolením zákonodarstva možno odnieť z Budína a snem teraz nezasedá. Na slávnosti pozvaný je jeho veličenstvo kráľ, ďalej vláda, zákonodarstvo, cudzozemskí zástupci spolu z pápežským nunciom a iné cirkevné a svetské vrchnosti.

Fakľový pochod panovníkovi. Prv než jeho veličenstvo odcestoval do Işlu na letný pobyt, všetci zbrane schopní muži Viedne a Dolných Rakús dňa 28. júna večer usporiadali veľký fakľový pochod na počtu jeho veličenstva z tej príležitosti, že jeho veličenstvo dňa 18. augusta zavŕši svoj 70. rok. V pochode, ktorý tiahol do Schönbruna, súčasnilo sa niekoľko tisíc spevákov a všetky hasičské a veteránske spolky Viedne a Dolného Rakúska. Pred kaštieľom speváci odspievali niekoľko vlasteneckých piesní. Jeho veličenstvo potom vyšiel z kaštieľa a poďakoval sa vodcom pochodu za preukázaný hold.

Do pozornosti farárov a učiteľov. Minister orby vydal jednu veľmi poučnú knižku, ktorá obsahuje dobré rady pre hospodárstvo a zaoberá sa so všetkými odvetvami poľného hospodárstva. Knižka stojí 1 kurunu a nosí názov „A falusi gazda kincesháza.“ Duchovní a učiteľia dostanú knižku túto zdarma, keď sa o ňu prihlásia na korrespondenčnej karte pod adrešou: M. kir. földmívelési ministerium IV. főosztálya, Budapest, Nádor utca.

Smrť Franc Benedek, prelát kanonického rádu premontrejského zomrel v Jászove. Benedek narodil sa roku 1826. v Spišskej Teplici a stál od roku 1893. na čele rádu.

Odmena za vernú službu. Jeho veličenstvo kráľ na predostrenie ministra osvety dra Wlassicsa šéfa sekcie pre ľudovú výučbu Franca Halásza vymenoval v tomže ministerstve za triedneho radcu. Krajinské jako i hlavnomestské spolky učiteľské z tejto príležitosti pripravili Halászovi milé ovácie a usporiadaly v hlavnomestskej reďute i peknú slávnosť, na ktorej sa dal zastúpiť i minister Wlassics štát sekretárom Zsilinszkym. Franc Halász z jednoduchého učiteľa v szatmárskej stolici vyšvihol sa na túto vysokú hodnosť. Halász bol vypracoval i plán o sriadení platu konfesionálnych učiteľov a tento potom slúžil za základ zákonu potábujuceho sa na platy cirkevných učiteľov.

Osobné. Gejza *Ostrolucsky*, fíšpán trenčianskej stolice zaslúžil sa so slečnou Šarikou *Plachy*, dcérou novohradského veľkostatkára Júliusa *Plachyho*.

Jozef Szlávy je chorý. Jozef Szlávy, býv. ministerský predseda a predseda snemovne veľmožov, nateraz strážca koruny v Zsitva-Ujfalu povážlivo onemocnel. Rodina je stále okolo chorého.

Voľba notára. Na Vrútkach dňa 30. júna previedla sa voľba okresného notára. Zvolený bol jednodhlasne Koluman *Keveczky*, dosavádu notár v Mošovciach.

Slávnosť v Baňskej Štiavnici. V Baňskej Štiavnici minulú sobotu slávnostným spôsobom oddali svojmu povolaniu nová budova baníckej akademie. Ku tejto slávnosti sišlo sa množstvo popredného obecnstva. Slávnosť otvoril spev akademického spevokolu, potom Fekete, riaditeľ akademie povedal vzletnú reč, v ktorej rozložil históriu štiavnickej akademie. Gróf Gejza Teleki, ktorý na slávnosti zastupoval ministra financií Lukácsa, v sprievode peknej reči odovzdal direktorovi kľúče peknej budovy. Odznelo ešte niekoľko pozdravujúcich rečí. V nedeľu mal zase shromaždenie banícky spolok pod predsedníctvom býv. ministrapredsedu br. Bánffyho.

Viedeňský nuncius. Z Viedne píšú, že Talliani pápežský nuncius vo Viedni, onedlho vzdá sa svojho postavenia lebo bude vymenovaný za kardinála a na jeho miesto vymenuje pápež Tarnassiho nunciusa v Haage alebo Averarniho, bývalého pápežského vyslanca v Mexiku.

Požiar. V Nižnej v nitrianskej stolici zúril dňa 24. júna popoludní veľký požiar, ktorému jedna časť obce v obeť padla. Škoda obnáša mnoho tisíc zlatých. Jako vypuknul oheň, o tom zprávy niet. — V trenčianskej obci Vysoká zúril tiež požiar, ktorý pohltol dve pajty a viac gazdovských stavísk. Dobrovoľným hasičom susednej obce Hliník je čo ďakovať, že sa pošťastilo odstrániť nešťastie, ktoré celej obci hrozilo.

Rovnosť pred súdom. Svojho času sme sdělili, že okresný sudca vo Veľkom Várade na 200 korún pokuty posúdil tamojšieho rabína, lebo nechcel složiť svoju čiapočku pri prisaha. Rabín appelloval proti vymeraniu tejto pokuty, ale marne, lebo súdna stolica potvrdila výrok okresného súdu zároveň vyrieknuc, že svedkovia nemajú práva skladať prisahu dľa svojho náboženstva. Pred súdom sme všetci rovni.

Ohavný skutok. V Zuglóve pri Budapešti Anton Csikváry kontrolór pri štát železniciach ešte pred pol treťu rokom opustil svoju zákonnú manželku a sviedol k sebe 22ročnú Etelu Sedoglavič. Dve dievky zo zákonného manželstva podržal si pri sebe a proti manželke zaviedol rozsobáš. Poblúdený človek dňa 29. júna chlapca a dievča poslal k svojej manželke, ktorá býva v Budapešti a potom s usrozumením svojej milienky najprv zastrelil ich poldruhoročné nezákonné dievčatko, potom svoju milienku Etelu Sedoglavičovu a konečne seba. Csikváry pred svojím brozným skutkom zaslal list matke svojej milienky, v ktorom oznámil, že všetci spoločne zomrú.

Majetok mesta Budapešte. Hlavné a sídelné mesto teraz vydalo svoj inventár, z ktorého vysvitá, že majetok mesta koncom r. 1899. cenený bol na 167 millionov a niekoľko tisíc zlatých. Pravda to není čistý majetok, lebo i hlavné mesto Uhorska veľmi dobre vie, čo sú dlžoby. Dľa výkazu mesto má 65 millionov dlžoby a tak čistý majetok obnáša vyše 102 millionov zlatých. Hodnota nepohnutelnosti mesta obnáša 147, milióny nábytok a zariadenia 768 tisíc zlatých, aktívny kapitál 7 millionov, všeliaký materiál a úroda 529 tisíc zlatých, rozličné osoh donášajúce práva 2 milióny a aktívne požiadavky hodné sú asi 9 millionov zlatých. Dňa 31. decembra 1899. ležalo v mestskej pokladnici vyše polmilliona zlatých v hotovosti. Nebude od veci keď spomenieme i to, že z mestských nemovitostí ktoré koľko sú hodné. Tie budovy, v ktorých nachádzajú sa mestské úrady, cenené sú na 8 a pol milióna zlatých, tržnice na 5 a pol milióna, budovy mestských reálnych škôl stály vyše jedného milióna. Oproti tomu elementárne a mešťanské školy (polgárky) hodné sú viac než 10 millionov zlatých. Peštianska a budínska reduta spolu repräsentujú tri milióny zlatých. Nemocnice cenené sú na 4 milióny a 787 tisíc zlatých. Mestský bitúnok stojí 3 milióny 612 tisíc a elevátor s verejnými skladmi 5 millionov a 646 tisíc zlatých.

Pozor na zbraň. Gymnasiálny ziak Štefan Lang prišiel na prázdniny ku svojim rodičom do mesta Sárbogardu a prvé jeho bolo, že zanesol revolver ku zámočníkovi, aby ho popravil. Jako ukazoval revolver zámočníkovi, revolver vystrelil a zámočník do srdca ranený mŕtvý klesnul na zem. Lang, ktorý nevedel že bol revolver nabitý, sám oznámil toto nešťastie policii.

Cukrová fabrika v Trenč. Teplej. Jako nám sdeľujú, stávanie cukrovej fabriky v Trenč. Teplej započne sa onedlho. Ku stavaniu potrebný materiál vozia už od pár týždňov. Pestovanie cukrovej repy na 4000 kat. ju-trách je už úplne zabezpečené. Ešte behom tohoto mesiaca započne sa kopanie fundamentov a fakrika v septembri budúceho roku započne prácu.

Útok oproti jednomu kanonikovi. Pre biskupské seminárium v Pätkostoloch krajčírsky majster Matias Potay dodával reverendy. Potay však nezadržal podmienky dodávania dľa uzavretej smluvy a nedával na čas objednaný tovar, následkom čoho potom kanonik Jozef Pozsgay, rektor biskupského semenišťa odňal mu ďalšie objednávky. Krajčír šiel ku rektorovi a prosil ho, aby mu ešte tento raz prepáčil, ale Pozsgay, ponač už viac nemohol sa spoľahnúť na Potayho, osvedčil sa, že v záujme semenišťa nemôže mu dať ďalšie objednávky a musí si hľadať druhého krajčíra. Odpoveď kanonikova tak rozhorčila Potayho, že vytiahol revolver a tri razy strelil na Pozsgayho, ktorého jedna guľa ranila na tvári, druhá do ramena a tretia pomýlila cieľ. Rozhorčený krajčír na to dvakrát strelil na seba. Rany kanonikove nie sú nebezpečné, ale rany, ktoré si po útoku zavalil útočník, sú ťažké.

Ochrana proti iskrám zo železničného rušňa. Žatva blíži sa a preto upozorňujeme našich gazdov, ktorých pozemky ležia popri železničnej drábe, na ministeriálne nariadenie vydané dňa 30. mája v záležitosti znášania úrody. Minister kupectva totiž v záujme samého hospodárskeho obecnstva upozorňuje gazdov, aby sožatú úrodu skladali čím ďalej od železničnej dráhy; najmenšia vzdialenosť od železničného násypu obnášať musí aspoň 95 metrov, lebo ináč ľahko sa môže stať a to sa i často stáva, že z lokomotívy jachajúcich vlakov vyhodaná iskra zapáli v blízkosti složené stohy zbožia. Ten gazda, ktorý nezadržal ministeriálnym nariadením predpísanú diaľku a sožatá a poistená úroda zhorí mu následkom iskiev zo železničnej lokomotívy, nedostane od poisťujúcej spoločnosti vynáhradu.

Zrušenie poplatku za inserty v novinách. S 1. júlom t. r. je zákonom zrušený poplatok za oznamy v novinách. Dosaváď totiž, jako známo, za každý adressou opatrený insert v novinách platilo sa 30 krov štátneho poplatku, ktorý teraz prestáva. Je to veľká pohoda pre všetkých tých, ktorí cestou novín chcú niečo kúpiť alebo predať, lebo insertovanie v novinách je sotrením poplatku značne lacnejšie. Z tejto príležitosti vyzývame všetkých tých, ktorí svoje výrobky a články v širšom kruhu obecnstva chcú urobiť známymi, kto teda chce niečo predať alebo kúpiť, aby k tomuto cieľu upotrebili náš rozšírený časopis. Vydavateľstvo Opravdového Krešťana ráta inserty v ľavných cenách, čo patričným tiež nemálo umožňuje insertovanie

KU OBRÁZKU.

Po pobožnosti.

Stará babka vracia sa z rannej pobožnosti. Teraz cez leto, keď všetci obyvatelia zdravých údov pracujú na poli, ona jediná chodíva na ranné služby Božie. Ona samotná bdie nad prázdnu obcou. Odbaviac si pobožnosť s paličkou podopierajúc sa prejde okolo kostola, dohliada na dietky v poli pracujúcich občanov a napomína ich, aby sa pekne ihraly, tak jako sa to na poriadne dietky svedel. Veru v lete na starú babku uvalené sú najväčšie starosti, ona je strážcom najväčšieho pokladu, budúci obyvateľov. Ona je strážcom celej obce.

K OBVESELENIU.

Mnoho vandrovala.

Domáca pani (k slúžke, ktorá s veľkým batohom k nej prišla službu hľadať): „Čože je to v tom veľkom batohu, či si si hneď doniesla aj šaty?“

Slúžka: „Nie, milostpani, to sú vätko len moje svedoctvá!“

Ten sa tomu rozumie.

Ona: „Ale mužičku načo že sa ti tie dve veľké železné kassy? Tých málo peňazí, čo máme, tie by sa i v obyčajnom pugilári smestily!“

On: „Ticho, ticho! Moja milá ženička! Pravda že by sa zместily. Ale teraz prídu k nám mnohí mladí India, ktorí sa chcú ženit, a keď ti tieto dve pokladnice zazrú, tak o mnoho ľahšie naše tri dcéry vydáme.“

ODKAZY REDAKCIE.

Stará firma. Povoláním úradských (prisažných) je na pomoci byť rychtárovi bez toho ale, aby oni mohli a smeli koho trestaf. Hlavný slúžny mal tedy pravdu.

Čo sa týče druhej otázky, v tej je ťažko dať radu. Keď vám patriční len toľkú škodu robia, že tú nemôžete dať ošacovať, tak postriechnite nezbedníkov a ubite ich, ale tiež len tak, aby si nemohli dať škodu ošacovať, totižto aby si nemohli pýtať visum repertum.

Cl. p. J. P.—o v Ú.: Dopisy z vašej obce budú nám vítané. Vďačne uverejníme.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 6. júla.

V budapeštianskyh tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädčina* predok 104, zadok 116, polievková 126, jazyk 130, obličky, ľadviny 180, čistené 340 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok —, zadok 0— hlov. — *Telčicina*: predok 108, zadok 120, stehno 200 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

Masť: Sviňská 108 hlov, loj 106 hlov, slanina ku roztopeniu 104 hlov a husacia masť 250 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 65, sliepku 150, kohúta 170 hlov. Za jednu kačku 280, za tučnú mladú hus 500 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 70, sliepka 150, kapúň 240 hlov, tohoročná hus 400 halierov (za jeden klg. tučnej husy 100 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 260 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 45 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 120, sumec 140, štika 130, zubáč

200, jesater 300, okúň 180 hlov za klg. Raky: kus za 16 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 170, ku čaju 220 hlov za 1 klg. Tvaroh 40 hlov za kilo. — Smotana 40 hlov za liter. — Pár holubov 120 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine — hlov, celé stehno srny 0 kor. — Zemiaky nové 26 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	28.40	27.00	25.40	24.40	23.80	22.00
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	20.60	17.00	15.80	11.80		

Pšeničné otruby drobné po kor. 8.80, hrubé po 8.80.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* kor. 2.80—3.60, žlté kor. 4.00—4.20, rožky kor. 7.00—7.20, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 20 hl. kor. — *Cibula* kor. 5.00—8.40 m. c. *Zeler* 100 kusov — — *Nové uhorky*: za kus 26 halierov.

Strova: *Hrach* nový liter 28 hal., čistený starý 18—30 hal. za liter. *Sošovica*: domáca 16—24 za klg.

Riža 20 hlov za kilo. *Zelená fazuľa nová* 30 hal. za klg.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Mlyn na predaj

v **Opatovej**, ½ hodiny od Trenčína a od Teplej. Stroj je novšej konštrukcie. Voda jako v lete tak i v zime **stálá**. Stavby z tvrdého materiálu v najlepšom stave. K tomu okolo mlyna pod 6 meric prvej klasy roľa. Možno aj hneď nastúpiť.

Blížšiu zprávu podá pán

Kontsek Ferenc
v Trenčíne.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 6. júla.

Obilie	Jakož zla hekt.	Za 50 kilogram.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7.15	7.45	Státny dth. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5500.-	5600.-
peštianska	75-81	7.00	7.45	Uhorská zlatá renta 4%	96.25	96.75	Pešť. uh. kupec. b.	2640.-	2650.-
stolnobelehradská	75-81	7.15	7.75	koronová renta 4%	91.10	91.50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	16000.-	16100.-
Raž (šito)	70-72	6.20	6.55	Uhorské regaliové úpisť 4% ..	98.50	99.05	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	625.00	627.00
Jahneň na krm.	60-62	5.99	6.10	premiové úpisť	153.20	153.50	Záložné listy.		
na palku	62-64	5.60	5.90	Uhorská tisako-segedínska po-			Uhorského pozem. úverkového		
na varnu	64-66			šička 4%	139.00	140.00	ústavu 4%	98.50	94.50
Ovos	48-41	5.00	5.50	Uhorská žel. poštická 4% v zl.	109.50	101.50	Uhorského úver. záložného ú-		
Kukurica		5.50	5.70	vyvážkové úpisť 4% ..	91.50	92.50	tavu 4%	98.00	99.00
Trso		5.00	5.30	Spoločná poštická v baň. pečia-			Ch. úver. ústavu s prémieou 4%	117.00	117.50
Repka				soch 4%	97.65	97.90	Peniaze.		
Dateľino v semá, luc.				Žreby.			Cisársky dukát	11.37	11.45
červené				Spolku „Jó ziv“	6.00	6.50	Dvadsať-frankovník	19.27	19.32
Sviňská masť poľtianska		34.00	34.50	Uhorského „Červené kríže“ ..	42.00	43.00	Nemecká ríšska majka	118.45	118.75
vidiecka				Rakúskeho			Striebro		
				Rusínska	12.50	13.50			

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.